Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане

(Обн., ДВ, бр. 56 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 45 и 120 от 2002 г., бр. 18, 30 и 105 от 2006 г., бр. 52 и 59 от 2007 г., бр. 58 от 2008 г. и бр. 14, 41 и 74 от 2009 г.)

§ 1. В чл. 4 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 след думите „в сътрудничество с” се добавя „държавните органи” и се поставя запетая.

2. Алинеи 4 и 5 се отменят.

§ 2. В чл. 6 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея:

а) създава се нова т. 3:

„3. координира дейностите по планиране и развитие на социалните услуги;”

б) досегашната т. 3 става т. 4;

в) досегашната т. 4 става т. 5 и се изменя така:

„5. разрешава откриване, закриване, промяна на вида и капацитета на специализирани институции и социални услуги в общността, когато са делегирани от държавата дейности;”

г) досегашната т. 6 става т. 7 и в нея думите „по социално подпомагане в страната” се заменят с „в областта на социалните помощи и социалните услуги;”

д) досегашната т. 7 става т. 8 и в нея думите „по социално подпомагане” се заменят с „в областта на социалните помощи и социалните услуги;”;

е) досегашната т. 8 става т. 9.

2. Създава се ал. 2:

„(2) За изпълнение на функциите по ал. 1, т. 2 дирекциите „Социално подпомагане” имат право на безплатен достъп до Национална база данни „Население”, който се осигурява чрез споразумение между Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Агенцията за социално подпомагане, и задължително изискват по служебен път необходимата им информация от автоматизираните информационни

системи на ЕСГРАОН, териториалните структури на Националната агенция за приходите, Агенцията по вписванията, Агенцията по заетостта, Националния осигурителен институт и от други държавни и общински органи, както и от физически и юридически лица, като те са длъжни да я предоставят безплатно в 14-дневен срок от датата на поискването ѝ.”

§ 3. В чл. 11, ал. 2 думите „помощ от задължените по закон да ги издържат лица” се заменят със „за издръжка от лицата по чл. 140 от Семейния кодекс”.

§ 4. В чл. 12 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2, т. 5 след думата „трудовата” се добавя „и учебната”.

2. В ал. 4 думите „предоставянето на социалните помощи и прекратяването им” се заменят с „отпускането, изплащането, изменянето, спирането, възобновяването и прекратяването на социалните помощи”.

§ 5. Член 12а се изменя така:

„Чл. 12а. На лица с трайни увреждания се предоставя месечно целева помощ след преценка на доходите на лицето или семейството в размер съобразно степента на трайно намалена работоспособност или вида и степента на увреждането при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.”

§ 6. Член 12в се отменя.

§ 7. В чл. 13, ал. 4 думите „7-дневен” се заменят с „14-дневен”.

§ 8. В чл. 14 се правят следните изменения:

1. В ал. 5 думите „за срок” се заменят с „до възстановяване на дължимите суми, но за срок не по-дълъг”.

2. Алинея 6 се изменя така:

„(6) Лицата, неизползвали по предназначение целевата помощ за отопление, се лишават от правото да получават такава и през следващия отоплителен сезон.”

§ 9. В чл. 15 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) При неизпълнение на задълженията по ал. 1 лицата се лишават от социални помощи за срок една година.”

§ 10. Член 16 се изменя така:

„Чл. 16. (1) Социалните услуги се основават на целенасочена социална работа в подкрепа на лицата за:

1. осъществяване на ежедневни дейности;

2. социално включване.

(2) Социалните услуги се предоставят въз основа на индивидуална оценка на потребностите и съобразно желанието и личния избор на лицата.”

§ 11. В чл. 18 ал. 5-8 се отменят.

§ 12. Създава се чл. 18а:

„Чл. 18а. (1) Кметът на общината управлява социалните услуги на територията на съответната община, които са делегирани от държавата дейности и местни дейности, и е работодател на ръководителите на тези услуги с изключение на случаите на възлагане на управлението по ал. 3.

(2) Работодател на персонала в социална услуга, която е делегирана от държавата дейност и местна дейност, е нейният ръководител.

(3) Кметът на общината може да възложи управлението на социалните услуги, които са делегирани от държавата дейности и местни дейности, на лицата по чл. 18, ал. 2 и 3 чрез конкурс или по договаряне при единствен кандидат.

(4) Социални услуги могат да се предоставят при съвместно участие въз основа на договор между държавата, общините и лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4.

(5) Лицата по чл. 18, ал. 2 и 3 могат да кандидатстват за средства от фонд „Социално подпомагане” след защита на проект.

(6) Всички дейности в областта на социалните услуги се предоставят при спазване на критерии и стандарти, определени с правилника за прилагане на закона и с наредба за критериите и стандартите за социални услуги за деца, приета от Министерския съвет.”

§ 13. Член 19 се изменя така:

„Чл. 19. (1) Областните управители приемат стратегии за развитие на социалните услуги на областно ниво съгласувано със съответните регионални дирекции за социално подпомагане.

(2) Общинските съвети приемат стратегии и годишни планове за развитие на социалните услуги на общинско ниво съгласувано със съответните дирекции „Социално подпомагане”.

(3) Годишните планове по ал. 2 се приемат ежегодно и съдържат дейностите, които ще бъдат изпълнявани през следващата календарна година.

(4) Условията и редът за планиране, разкриване, закриване и предоставяне на социални услуги се определят с правилника за прилагане на закона.”

§ 14. Член 20 се отменя.

§ 15. В чл. 26, т. 3 думите „тридесет на сто от размера на таксите” се заменят с „такси”.

§ 16. Член 28 се изменя така:

„Чл. 28. Орган за управление на фонд „Социално подпомагане” е управителният съвет, който се състои от управител, подуправител и трима членове, които се назначават и освобождават от министъра на труда и социалната политика.”

§ 17. В чл. 29 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точки 2 и 3 се изменят така:

„2. разработва и предлага на министъра на труда и социалната политика проект на бюджет на фонда;

3. взема решения за набиране и разходване на средствата на фонда;”.

2. Създава се нова т. 4:

„4. определя условията и реда за разпределяне на средствата и финансиране дейностите на фонда;”.

3. Досегашната т. 4 става т. 5.

4. Досегашната т. 5 става т. 6 и в нея след думата „фонда” се добавя „и го представя на министъра на труда и социалната политика”.

§ 18. В чл. 35 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Обществените съвети съдействат и подпомагат общинските съвети при анализиране на потребностите от социални услуги и участват в разработването на стратегиите и годишните планове по чл. 19, ал. 2.”

§ 19. В § 1 от Допълнителната разпоредба се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 4 думите „установена степен на намалена работоспособност” се заменят с „установена степен на трайно намалена работоспособност”.

2. В т. 7 думите „социални услуги, предоставени в общността” се заменят със „социални услуги в общността”.

3. Точка 8 се отменя.

4. В т. 10 след думата „състояние” се поставя запетая и се добавя „трудова и учебна заетост”.

5. В т. 11 думите „на място” се заменят с „в дома на лицето и/или семейството”.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 20. В Закона за интеграция на хората с увреждания (обн., ДВ, бр. 81 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 28, 88, 94, 103 и 105 от 2005 г., бр. 18, 30, 33, 37, 63, 95, 97 и 108 от 2006 г., бр. 31, 46 и 108 от 2007 г. и бр. 41 и 74 от 2009 г.) чл. 42 - 43 се отменят.

§ 21. В Закона за семейни помощи за деца (обн., ДВ, бр. 32 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 120 от 2002 г., бр. 112 от 2003 г., бр. 69 от 2004 г., бр. 105 от 2005 г., бр. 21, 30, 33, 68 и 95 от 2006 г., бр. 113 от 2007 г., бр. 71 и 110 от 2008 г. и бр. 23 от 2009 г.) се правят следните допълнения:

1. В чл. 2, ал. 1 се създава т. 9:

„9. целева помощ за безплатно пътуване с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки.”

2. Създава се чл. 8г:

„Чл. 8г. (1) Многодетните майки имат право на безплатно пътуване веднъж в годината - отиване и връщане, с железопътния и автобусния транспорт в страната.

(2) Условията и редът за ползване на правото по ал. 1 се определят с правилника за прилагане на закона.

(3) Редът за предоставяне и разходване на средствата за безплатния железопътен транспорт се определя с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.”

3. В чл. 12 се създава т. 9:

„9. три месеца - за целевата помощ за безплатно пътуване с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки, считано от края на месеца, в който е отпусната помощта.”

4. В § 1 от Допълнителните разпоредби се създава т. 8:

„8. „Многодетни” са майките, родили (осиновили) и отгледали 3 и повече деца над едногодишна възраст.”

§ 22. Изплащането на месечни добавки за социална интеграция по Закона за интеграция на хората с увреждания се прекратява считано от първо число на месеца, следващ месеца на влизане в сила на този закон.

§ 23. Приемането на молби за отпускане на месечни добавки за социална интеграция по Закона за интеграция на хората с увреждания се прекратява от датата на влизане в сила на този закон.

§ 24. Издадените удостоверения на основание чл. 20, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (обн., ДВ, бр. 133 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 38, 42 и 112 от 1999 г., бр. 30, 48 и 98 от 2000 г.; попр., бр. 100 от 2000 г., изм. и доп., бр. 19 и 97 от 2001 г., бр. 26, 46, 81 и 118 от 2002 г., бр. 40 от 2003 г., бр. 115 от 2004 г., бр. 31 и 103 от 2005 г., бр. 54 и 93 от 2006 г., бр. 101 от 2007 г. и бр. 26 от 2009 г.) на многодетни майки се преиздават в срок до една година от влизането в сила на закона.

§ 25. Министерският съвет в срок един месец от датата на влизането в сила на закона приема необходимите изменения и допълнения в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане и в Правилника за прилагане на Закона за семейни помощи за деца (обн., ДВ, бр. 67 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 93 от 2004 г.; попр., бр. 97 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 115 от 2004 г., бр. 71 от 2006 г. и бр. 34 от 2009 г.).

§ 26. Параграф 6 влиза в сила от 1 януари 2011 г.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на ……..…..…….. г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цецка Цачева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане

Основният мотив, налагащ промените в Закона за социално подпомагане, е усъвършенстване на нормативната уредба в областта на предоставянето на социални помощи и социални услуги и в изпълнение на Решението на Европейския комитет за социални права по констатирано несъответствие с чл. 13, ал. 1 и чл. Е от Европейската социална харта (ревизирана), уреждащи съответно правото на социална помощ и принципа за недопускане на дискриминация.

Решението на Европейския комитет за социални права е по колективна жалба № 48/2008 (Европейски център за правата на ромите срещу България), внесена в Съвета на Европа съгласно системата за колективните жалби по Европейската социална харта. Тази система е част от контролния механизъм на Европейската социална харта (ревизирана), с който България се е обвързала и който позволява подаването на колективни жалби, съдържащи твърдения за нарушения на хартата. Колективна жалба № 48/2008 на Европейския център за правата на ромите атакува изменението на Закона за социално подпомагане от февруари 2006 г., с което се въведе ограничение за получаване на месечна социална помощ непрекъснато за срок 18 месеца от безработните лица в трудоспособна възраст (от 1 юли 2008 г. съответно намален на 12 месеца). В своето Решение от 18 февруари 2009 г. Европейският комитет за социални права констатира, че лице, на което е отказано продължаване на правото на месечни социални помощи поради посочените по-горе законови мерки, може да бъде изправено пред риска да изгуби основното си средство за препитание.

Следващата стъпка в процедурата е представяне на доклада на Европейския комитет за социални права пред Комитета на министрите на Съвета на Европа, който може да прекрати производството чрез резолюция или да приеме препоръка срещу България. От евентуалното приемане на препоръка ще произтече задължение за България да докладва регулярно за това, дали е предприела мерки за разрешаване на разглеждания въпрос. С оглед на това предприемането на законодателни изменения за отпадане на ограничението в срока за непрекъснато получаване на месечни социални помощи от безработни лица в трудоспособна възраст от 1 януари 2011 г. е належащо.

С цел по-добра целенасоченост на подкрепата за най-уязвимите сред хората с увреждания се въвежда целева социална помощ за лица с трайни увреждания. С тази целева помощ ще бъде заменена отпусканата до момента месечна интеграционна добавка за тази категория лица по Закона за интеграция на хората с увреждания. Целевата помощ за хората с трайни увреждания ще се

определя на принципа за прилагане на доходен критерий, но ще се вземат предвид и степента на намалена работоспособност или видът и степента на увреждането. В подзаконовата уредба, регламентираща условията и реда за предоставяне на социални помощи, размерът на целевата помощ за хора с трайни увреждания ще се диференцира, така че да гарантира по-добрата защита на хората, при които рискът от изпадане в бедност е най-голям. Освен това ще се въведе и по-висок праг за достъп до тези помощи в сравнение с месечните социални помощи за хора с трайни увреждания. За да не бъдат накърнени правата на целевите групи, се предвижда много кратък срок за приемане на подзаконовата уредба – един месец от датата на влизане в сила на закона.

С оглед подобряване на контрола върху отпусканите социални помощи се прецизират текстовете, касаещи недобросъвестното поведение от страна на бенефициентите, включително при ползването на отпуснатите помощи. Прецизират се също така текстовете, които уреждат цялостната дейност по отпускане на социални помощи – проверка на декларирани обстоятелства, сътрудничество с другите държавни институции и други. С цел подобряване на социалната работа и предоставяне на възможност за упражняване правата на лицата се прецизира срокът на уведомяването им за взетите решения по подадените от тях молби-декларации за отпускане на социални помощи. Предлаганата промяна е продиктувана и от чисто практически съображения.

Целевата помощ за железопътен и автобусен транспорт за многодетни майки се трансформира като нов вид помощ в Закона за семейни помощи за деца. Промяната се предприема с оглед на обстоятелството, че по своята същност този вид помощ няма характера на социално подпомагане по смисъла на Закона за социално подпомагане. Това право е част от мерките, които държавата прилага по отношение на многодетните майки като израз на признателност и помощ към тях. Именно поради това се налага правото на този вид помощ да бъде регламентирано в специалния закон, който урежда правата на семействата с деца.

Друга съществена промяна е свързана със Съвета за социално подпомагане към министъра на труда и социалната политика. Целта е да се оптимизира диалогът по въпросите на социалното подпомагане като част от политиката по социално включване. Взаимодействието със социалните партньори и по тези въпроси ще се концентрира в Националния съвет по въпросите на социалното включване към Министерския съвет и Националния съвет за тристранно сътрудничество. Съветът за социално подпомагане е само един консултативен орган към министъра на труда и социалната политика. Съществуват много по-гъвкави форми за осъществяване на консултации по конкретни въпроси, по които министърът иска своевременно да получи становището на партньорите в оперативен порядък – срещи с експерти (регулярни и тематични), ад-хок групи и др. Тази практика, освободена от чисто процедурни и технически проблеми, свързани с

организирането и провеждането на заседания на съвета, е много по-ефективна и полезна за осъществяване на по-добро взаимодействие и сътрудничество при осъществяването на политиката по социално подпомагане. Тази промяна следва да се разглежда в контекста и на другото предложение, свързано с регулирането на процеса на разработване и реализиране на стратегиите и плановете за развитие на социалните услуги, както и с изпълнението на ангажиментите ни като държава - членка на Европейския съюз, в рамките на европейския Отворен метод на координация по социална закрила и социално включване. Поради тези причини се предлага прекратяването на съществуването на Съвета за социално подпомагане и на практиката за дублиране на функции и предмет на дейност на различни консултативни органи.

С цел осигуряване на равен достъп до качествени социални услуги на хората от рисковите групи се предлагат и нормативни промени в областта на социалните услуги. Въвежда се качествено нов подход в развитието на социалните услуги чрез планиране на разкриването, закриването, промяната на капацитета и предоставянето им на общинско и областно ниво на базата на анализ на потребностите от социални услуги. Увеличаването на броя на социалните услуги през последните години показа необходимостта от правилно планиране с цел постигане на равномерно географско покритие на мрежата от социални услуги в съответствие с реалните нужди на местните общности. Досега разкриването на социалните услуги не беше обвързано с анализ на потребностите на различните целеви групи лица в риск. Поради това, въпреки големия брой услуги в общността, от една страна, капацитетът им не се използва в максимална степен, а от друга страна, много от нуждаещите се от определена социална услуга не могат да я ползват, тъй като тя не се предоставя на територията на съответната община.

Във връзка с прилагането на новия подход за планиране се регламентират задълженията на областния управител и на общинския съвет за приемане на стратегии за развитието на социалните услуги на регионално и на общинско ниво. Общинските съвети се предлага да приемат и годишни планове за развитието на социалните услуги на общинско ниво. По този начин се гарантира разкриването на социални услуги, които да отговорят на конкретните потребности на хората от целевите групи, не само на територията на общината, но и в областта. Въвеждането на регионалния принцип на планиране и развитие на социални услуги ще стимулира инициативността и ще създаде условия за максимална гъвкавост на икономически по-изгодни, финансово обосновани и по-достъпни социални услуги.

С оглед отговорностите на Агенцията за социално подпомагане и на териториалните й структури по изпълнение на социалната политика и експертизата им относно потребностите на хората в риск, цялостният процес на предоставяне на социалните услуги и контролът по тяхното качество се регламентират техните функции в планирането и развитието на социалните

услуги. Освен координиращи функции на централно ниво териториалните структури се предлага да бъдат водещ партньор при разработването на съответните стратегии и планове на областно и общинско ниво.

С цел максимална прозрачност на общинската политика, свързана с развитието на социалните услуги, и гарантиране, че мнението на обществото, включително на най-уязвимите групи, е взето предвид при нейното формиране, се предлага създаване на нормативни условия за участието на гражданското общество във формирането на общинската политика за планиране на социалните услуги, като се регламентират функциите на обществените съвети в този процес.

За да се стимулира развитието на социалното предприемачество и за преодоляване на пречките пред възлагане управлението на социалните услуги на регистриран частен доставчик на социални услуги, ясно се регламентират работодателските функции спрямо ръководителите и персонала при различни форми на управление на социалните услуги – делегирана от държавата дейност и местна дейност. По този начин ще се гарантира и изпълнението на социалните услуги от квалифициран и обучен персонал чрез осигуряване на приемственост.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Симеон Дянков)